

บทที่ 1

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าหอยหลายชนิดเป็น intermediate host ของพยาธิใบไม้ชนิดต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์เลี้ยง การระบาดของพยาธิเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการระบาดของหอยซึ่งคนหรือสัตว์เลี้ยงกินเข้าไปโดยตั้งใจหรือโดยเหตุบังเอิญ จึงทำให้ต้องมีการศึกษาหาวิธีการควบคุมปริมาณของหอยไม่ให้ระบาดในแหล่งที่มีการเลี้ยงสัตว์มาก ๆ อันจะทำให้สัตว์กินเชื้อเข้าไปและเป็นโรคได้ง่าย ในการนี้พบว่า มีแมลงหลายสกุลในวงศ์ Sciomyzidae ที่เป็นตัวนำหรือตัวเบียดของหอย เช่น แมลงในสกุล Sepedon (Neff และ Berg, 1966) Sciomyza (Foote, 1956) Elgiva (Knutson และ Berg, 1964) Pteromicra (Rozkosny และ Knutson, 1970) Atrichomelina (Foote et al. 1960) และ Tetanocera (Trelka และ Foote, 1970) เป็นต้น ในบรรดาแมลงสกุลเหล่านี้สกุล Sepedon จัดว่าเป็นสกุลที่สำคัญมากสกุลหนึ่งที่มีผู้คิดว่าจะปราบหอยได้จนถึงกับได้มีการนำ Sepedon จากแหล่งหนึ่งไปช่วยในการปราบหอยในที่อีกแห่งหนึ่ง เช่น Chock et al. (1961) นำ Sepedon marcopus Wlk. ไปเลี้ยงและเพิ่มปริมาณให้มากขึ้นแล้วปล่อยในหมู่เกาะฮาไวอิเพื่อปราบหอย Lymnaea ollula Gould ที่เป็น intermediate host ของพยาธิใบไม้ในตับชนิด Fasciola gigantica Cobbold พยาธิชนิดนี้เป็นตัวเบียดในวัวและแกะ ในออสเตรเลียมีการนำ Sepedon praemiosa Giglio-Tos ไปช่วยในการปราบหอย Lymnaea tomentosa Pfeiffer ที่เป็น intermediate host ของพยาธิใบไม้ในตับชนิด Fasciola hepatica L. ซึ่งเป็นตัวเบียดในแกะ (Neff และ Berg, 1966; Berg, 1968) นอกจากนี้ไข่ของ Sepedon ยังเป็น host ของแตนเบียน Trichogramma spp. ไข่ของ S. sauteri Hendel เป็น host ของ T. japonicum Ashmead แตนเบียนเหล่านี้เป็นแตนเบียนที่สำคัญช่วยในการทำลายไข่ของผีเสื้อหนอนเจาะลำต้นข้าว

Chilo suppressalis (Walker) Tryporyza incertulas (Walker)
 และมีเชื้อชนิดอื่น ๆ (Yano, 1968; Yasumatsu และ Torii, 1968)
 สำหรับเมืองไทยมี Sepedon แพร่หลายอยู่หลายชนิด ฉะนั้นหากมีการระบาดของ
 พยาธิที่มีหอยเป็น intermediate host อาจจะสามารถได้โดยการเลี้ยง
Sepedon ให้ได้ปริมาณมาก ๆ แล้วปล่อยในแหล่งที่พยาธิเหล่านั้นระบาดอยู่ หรือ
 หากมีการระบาดของผีเสื้อหนอนเจาะลำต้นข้าวก็อาจจะปราบได้โดยใช้ไข่ของ
Sepedon เลี้ยง Trichogramma sp. ให้ได้ปริมาณมาก ๆ แล้วปล่อยใน
 แหล่งที่มีหนอนระบาด

ในประเทศไทยมี Sepedon plumbellus Wiedemann
 กระจายอยู่ทั่วไปในภาคกลาง (Yano, 1968) แต่ยังไม่มีการศึกษาชีวประวัติ
 ของแมลงชนิดนี้มากนักและทางมหาวิทยาลัยวอชิงตันได้ส่งเจ้าหน้าที่มาทำการจับแมลงชนิดนี้
 ส่งไปหาไวโอโดยหวังที่จะให้ช่วยกำจัดหอยที่เป็นพาหนะนำพยาธิไปสู่ข้าว จึงควรจะได้
 มีการศึกษาถึงชีวประวัติของแมลงชนิดนี้ตลอดไปจนถึงประสิทธิภาพที่จะใช้ในการกำจัด
 หอยค้ายซึ่งเป็นเรื่องที่ควรทำในวิทยานิพนธ์เล่มนี้

